

Gespreksnotitie van de Nederlandse Publieke Omroep (NPO) voor het Rondetafelgesprek over de Auteurswet van de Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid op 30 maart 2022

Een wettelijke regeling voor on demand-afdrachten levert niks op

Op dit moment wordt onderhandeld over de afdracht van inkomsten uit on demand-diensten aan rechtenbeheersorganisaties. Dat is niet nieuw voor de NPO als Rodap-lid. De NPO betaalt hiervoor al vanaf de start van de on demand-dienst NPO Plus.

Wat vast staat, is de bereidheid van de NPO om te betalen aan makers en uitvoerend kunstenaars. Wat nieuw is, is dat deze bereidheid inmiddels marktbreed is, zoals blijkt uit het position paper van Rodap.

Extra regelgeving compliceert de onderhandelingen over een billijke vergoeding. Praktisch omdat moet worden afgewacht hoe de wet er precies komt uit te zien na een politiek traject, maar vooral omdat wereldwijd aanspraken ontstaan van makers en acteurs op dezelfde inkomstenbron.¹ Het effect is dat VOD-aanbieders in Nederland worden belast met additionele rechtenkosten. Extra geldstromen naar buitenlandse beheersorganisaties gaan ten koste van rechtenuitkeringen aan Nederlandse makers en investeringen in nieuwe Nederlandse producties.

De NPO is een grote investeerder in Nederlandse producties en een belangrijke on demand-aanbieder van dat Nederlands product. De NPO en bij ons betrokken Nederlandse makers zullen dus te maken krijgen met de negatieve gevolgen van een wettelijke vergoedingsaanspraak als het pad van een vrijwillige regeling wordt verlaten.

Waar staat de NPO in het VOD-landschap?

De NPO maakt jaarlijks duizenden programma's voor radio, televisie en internet. Door opdrachten van de omroepen, zoals AVROTROS, Max en EO, en ingeschakelde televisieproducenten hebben tienduizenden voornamelijk Nederlandse makers en uitvoerenden, zoals acteurs en actrices, hier werk aan. Het doel is natuurlijk de programma's te laten zien aan het Nederlandse publiek.

Om relevant te blijven en het publiek "waar voor zijn geld" te geven, zijn onze programma's on demand terug te kijken via NPO Start en NPO Plus. Vooral jongeren willen immers kijken wanneer het hen uitkomt. NPO Start is gratis, maar NPO Plus heeft een aanvullende financieringsbron naast belastingmiddelen, namelijk abonnementsinkomsten. Daarmee kunnen additionele exploitatiekosten en rechtenvergoedingen worden gedekt, die nodig zijn om programma's en series in goede kwaliteit en voor langere tijd op een toegankelijke manier beschikbaar te houden voor het publiek. Dat is geen verdienmodel voor ons: het is de uitvoering van onze wettelijke opdracht, die aansluit op de veranderde kijkbehoeftes van ons publiek.

Strenge Europese en nationale regelgeving bepaalt de kaders voor een publieke omroep bij het inrichten van diensten als NPO Plus. Het kunnen vragen van een abonnementsvergoeding en het bepalen van de hoogte daarvan is de uitkomst van een publiekrechtelijke toetsingsprocedure, waarbij onder andere effecten op de markt, de publieke waarde en de toegankelijkheid van de dienst worden afgewogen.

¹ Voor de juridische achtergrond van de gebleken onzekerheid over dit "weglekrisico" zie ook <https://www.ie-forum.nl/artikelen/opinie-dos-santos-gil-over-wettelijk-vod-recht>

Hoe zit het met de vergoedingen?

De Auteurswet schrijft ons voor dat (proportionele) billijke vergoedingen betaald dienen te worden aan makers en uitvoerenden voor exploitatierechten. Wat billijk is, is echter sterk afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Oftewel: over vergoedingen kan worden getwist en moet worden onderhandeld. Dat gebeurt ook ruimschoots.

In praktijk wordt door een omroep bij de productie betaald aan makers voor hun bijdragen aan programma's, bedoeld voor vertoning via diverse kanalen. Vervolgens wordt nog een keer betaald voor de on demand vertoning via afdracht van abonnementsgelden: dat is de additionele collectieve betaling voor NPO Plus waar het in dit rondetafelgesprek over gaat. De NPO betaalt dus vooraf én achteraf.

Conclusie: alles hangt samen

Een groot deel van het aanbod van de NPO is Nederlandstalig aanbod gericht op het Nederlandse publiek. Voor de realisering van ons aanbod is een (beperkt) budget beschikbaar, waarvan de NPO het grootste deel besteedt aan het (laten) maken van nieuw Nederlands aanbod.

Een additionele wettelijke rechtenafdracht, die vooral wordt doorgesluisd naar buitenlandse makers en rechtenorganisaties, voegt niks toe voor de Nederlandse makers, maar doet wel afbreuk aan de ruimte om te investeren in nieuw Nederland aanbod.

Voor betaling aan Nederlandse makers is geen extra wettelijke regeling nodig. Er wordt al in redelijkheid onderhandeld op basis van de bestaande Auteurswet over de invulling van dat lastige begrip van de "billijke vergoeding". Daar komen partijen uiteindelijk wel uit zonder nieuwe wet. Maar het is goed ons te realiseren dat ook mét een dergelijke wet dit traject van onderhandelingen moet worden doorlopen.

De VOD-afdracht staat daarbij niet op zich zelf, maar moet gezien worden in samenhang met andere betalingen aan dezelfde PAM-makers en aan vele andere makers en producenten. Een eventuele wettelijke VOD-afdracht is onderdeel van een pakket aan uitbreidingen van het auteurscontractenrecht en verplichtingen voor producenten en exploitanten, die in de Tweede Kamer besproken zullen worden.

Ons pleidooi is de noodzaak, uitvoerbaarheid en vooral de economische en juridische gevolgen van een wettelijke on demand-aanspraak, in de genoemde samenhang, grondig af te wegen. Wij zijn van mening dat een vrijwillige regeling voor een VOD-vergoeding bezien vanuit die samenhang, de voorkeur geniet boven een wettelijke regeling.